

TÝDEN V EU

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti

EUROSKOP.CZ

www.vlada.cz

Číslo 471

2. května 2022

V tomto čísle naleznete

Úvodník

Kulatý stůl Národního konventu o EU

Sdělení Komise ke covidu-19

Legální migrace

Zneužívání soudních sporů

Národní program reforem

Reforma Evropské parlamentu

Schválené rámcové pozice

Program evropských institucí

Úvodník

Milé čtenářky a čtenáři,

první květnový týden se pravděpodobně ponese ve znamení šestého balíčku sankcí vůči Rusku, který by měla Komise představit. Obsahovat by totiž měl postupné ukončení dovozu ruské ropy do EU, o kterém se v posledních týdnech hodně diskutovalo.

Na programu tohoto týdne jsou také mimořádná jednání Rady EU. Hned na pondělí bylo svoláno mimořádné zasedání ministrů odpovědných za energetiku. Ti se věnovali zejména aktuální situaci s ohledem na nejnovější vývoj související mimo jiné s přerušením dodávek plynu to některých členských států, připravenosti EU na krizi v oblasti dodávek energií a opatření, která by měla EU v tomto směru prosazovat.

V úterý se krátce a neformálně prostřednictvím videokonference setkají ministři financí, kteří zaměří na hospodářské oživení v Evropě (Nástroj pro oživení a odolnost). Diskutovat budou

o prováděcím rozhodnutí Rady o schválení národních plánů pro oživení a odolnost Bulharska a Švédska a o dalším provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Na neformální Radu pro hospodářské a finanční věci naváže rovněž videokonferenční jednání Euroskupiny v inkluzivním formátu. Jeho hlavním tématem bude návrh pracovního plánu pro bankovní unii.

Ve Štrasburku tento týden od pondělí do čtvrtka probíhá plenární zasedání Evropského parlamentu. Poslanci mají na programu celou řadu zajímavých a významných témat. Středeční dopoledne bude vyhrazeno diskuzi poslanců se zástupci Komise a Rady o socioekonomických dopadech ruské vojenské agrese vůči Ukrajině a v této souvislosti posílení akceschopnosti EU. V úterý, u příležitosti světového dne svobody tisku, se uskuteční rozprava o hrozbách pro bezpečnost novinářů a svobodu sdělovacích prostředků. Dále je v úterý na pořadu jednání slyšení podle čl. 7 Smlouvy o EU týkající se Maďarska a Polska nebo diskuze s italským premiérem Mariem Draghim na téma „Toto je Evropa“. Poslanci se budou také zabývat opatřeními v návaznosti na Konferenci o budoucnosti Evropy. Dalším tématem středečního jednání Evropského parlamentu bude používání špiónážního softwaru Pegasus členskými státy EU proti soukromým osobám včetně poslanců.

Ke svému ukončení se blíží již jednou zmíněná Konference o budoucnosti Evropy. Konec minulého týdne patřil poslednímu plenárnímu zasedání, na kterém byl přijat soubor 49 podrobných návrhů pokrývajících širokou škálu témat od změny klimatu po zdraví, migraci a EU ve světě. K oficiálnímu zakončení dojde v pondělí 9. května, u příležitosti Dne Evropy, ve Štrasburku, kdy spolupředsedové výkonné rady konference předloží předsedům Evropského parlamentu, Rady a Komise závěrečnou zprávu obsahující zmíněné návrhy.

Kulatý stůl Národního konventu o EU

V pátek 29. dubna se prostřednictvím online platformy Webex Teams uskutečnil další kulatý stůl, tentokrát na téma „Vztahy EU s indopacifickou oblastí z pohledu ČR“.

Odborným garantem byl Institut pro evropskou politiku Europeum.

Debatu Národního konventu o EU se zaměřila na tři diskuzní otázky. (1)

Jak se nový geopolitický kontext v důsledku války na Ukrajině projeví v indopacifické oblasti, včetně vztahů s Čínou, a jak by měla EU reagovat? (2) S kterými dalšími partnery by měla EU spolupracovat a na které by se měla přednostně zaměřit ČR v rámci svého předsednictví Rady EU? (3) Na které sektory v rámci evropské /Pokr. na s. 2/

indo-pacifické strategie by se měla EU nejvíce zaměřit a které by měla ČR preferovat v rámci předsednictví Rady?

Kulatý stůl zahájil **Štěpán Černý**, náměstek pro řízení sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, který zdůraznil, že EU má zájem primárně ekonomický. Je důležité také vnímat tento region jako globálního partnera i v oblasti s udržitelným rozvojem a změnou klimatu.

Podkladový materiál představila za garanta kulatého stolu **Tereza Novotná**. Uvedla, že Indopacifik je jedním z nejdůležitějších zdrojů zahraničních investic i rozvojové spolupráce, také velkým obchodním partnerem. Dále zmínila, že Indopacifik je jednou z vytyčených priorit pro nadcházející předsednictví ČR v Radě EU. Pro ČR je to vhodným námětem, jelikož má s regionálními státy dobré bilaterální vztahy a tuto svou zkušenost by tak mohla přenést na evropskou úroveň.

První stanovisko představil **Libor Sečka** za Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Ten uvedl, že Česká republika hodlá hrát velmi aktivní a svým způsobem příkladnou roli při naplňování evropsko – unijské strategie pro spolupráci s Indopacifikem, zejména tam, kde má zvláštní tradici, know – how a expertízu.

Druhé stanovisko odprezentoval **Jiří Hlavatý** z Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, který zdůraznil, že dílčí prioritou ČR je také vytvořit vhodné prostředí a podmínky pro rozvíjející se digitální obchod, který se vzhledem ke zrychlující se digitalizaci a automatizaci napříč sektory stal neoddelitelnou součástí vyjednávání bilaterálních dohod o volném obchodu, ale i na půdě Světové obchodní organizace.

Poslední stanovisko přednesl **Jiří Hansl** z Hospodářské komory ČR, který dodal, že by bylo vhodné nalézt na evropské úrovni shodu na podpůrném programu pro evropské exportéry, kteří ztrácejí odbyty v Rusku, Bělorusku a na Ukrajině. Země Indopacifiku tak mohou být vítanou příležitostí k navýšení evropského, a tedy i českého, exportu.

Více informací o činnosti Národního konventu o EU naleznete na webu www.narodnikonvent.eu, popřípadě na účtech a sítích Twitter (@konventeu), Facebook (Národní konvent o EU) nebo Instagram (@narodnikonvent). Z kulatého stolu budou vypracována doporučení, která budou představena vládě České republiky a dalším tvůrcům české evropské politiky. /K. Bartáková/

Sdělení Komise ke covidu-19 > Komise

Komise vydala dne 27. dubna sdělení ke covidu-19 „Udržení připravenosti a reakce EU: Pohled do budoucna“, které obsahuje doporučení k řízení pandemie v nadcházejících měsících v souvislosti s postupným přechodem z krizového do dlouhodobě udržitelnějšího režimu.

Doporučení cílí na zvýšení proočkovanosti proti covidu-19, sledování a shromažďování informací prostřednictvím testování a sekvenování, zajištění vakcín, terapeutik, provádění klinických studií, posílení odolnosti dodavatelského řetězce, boje s dezinformacemi či spolupráci na globální úrovni. Kromě posílení připravenosti apeluje Komise ve sdělení na členské státy, aby reflektovaly i **dlouhodobé dopady pandemie** např. zdravotní problémy důsledku prodělání covidu-19, dopady na duševní zdraví či potřebu urychlení digitalizace zdravotních systémů a obecně posílení jejich odolnosti, a to i v kontextu uprchlíkové krize spojené s válečným konfliktem na Ukrajině.

Komise doporučuje zaměřit **očkovací strategie** na podání posilující dávky, tzv. boosteru, a to primárně zranitelným skupinám (osoby starší 80 let). Směrem k podzimním měsícům pak Komise doporučuje členským státům, aby zahájily očkovací kampaně s cílem zvýšit proočkovanost rovněž proti sezónní chřipce a v souvislosti se zahájením nového školního roku zajistily zvýšení proočkovanosti proti covidu-19 u dětí a mladistvých.

Komise informuje, že Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) bude řídit přechod od krizového k udržitelným a integrovaným systémům dohledu nad akutními respiračními onemocněními. Společně s Úřadem pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví (HERA) zřídí **síť unijských laboratoří** a budou identifikovat vážné hrozby a věnovat se zajištění dostatku zdravotnických protiopatření.

Komise vyzývá členské státy, aby co nejdříve zavedly integrované **celoroční systémy dohledu** nad akutními respiračními onemocněními, nadále sdílely s ECDC aktuální informace a údaje, pokračovaly v monitoringu odpad-

ních vod a navýšily kapacity pro testování, sekvenaci a trasování.

Komise dále vyzývá členské státy k vypracování plánů pro **zavedení nelékových opatření** v případě zhoršení epidemiologické situace s cílem ochránit ohrožené skupiny obyvatel a předejít např. přeplnění zdravotnických zařízení nebo zvýšenému přenosu ve školách. Komise podporuje výzkum léčivých přípravků a zajištění pro členské státy prostřednictvím společných nákupů.

Komise uvádí, že brzy budou dostupné tzv. **vakcíny druhé generace proti covidu-19** a potenciálně také kombinované vakcíny proti covidu-19 a sezónní chřipce. Navíc byl 27. dubna zahájen tendr v rámci iniciativy EU FAB, jehož cílem je udržování kapacit EU pro výrobu vakcín.

V oblasti **boje s dezinformacemi** shrnuje Komise dosavadní činnost a aktivity na úrovni EU. Členské státy by dle Komise měly rovněž posílit komunikační strategie se zaměřením na případnou aplikaci další posilující dávky či znovuzavedení nelékových opatření v následujících měsících.

EU byla lídrem v boji s pandemií covidu-19 a do třetích zemí vyvezla 2/3 své celkové produkce vakcín. EU by dle Komise měla svoji vedoucí roli nadále posilovat a to jak při podpoře posilování připravenosti a odolnosti partnerských regionů (země Západního Balkánu, Východního partnerství a Afriky), tak při procesu přebudování světové zdravotnické architektury.

Sdělení nemá přímý dopad na právní řád ČR a jeho publikací proces projednávání končí. V případě zhoršení epidemiologické situace na podzim bude úkolem ČR během předsednictví koordinace společné reakce EU.

/M. Žiga/

Dne 27. dubna Komise vydala dlouho očekávaný balíček návrhů v oblasti legální migrace („Skills and Talent Package“). Soubor návrhů, skládající se ze dvou revizí směrnice a jednoho sdělení, by měl řešit hlavní nedostatky legální migrace na evropské úrovni a přilákat široké spektrum talentů do EU.

Legální migrace je nezbytnou součástí komplexního přístupu k migraci stanoveného v Paktu o migraci a azylu. Má zásadní význam pro hospodářské oživení, digitální a zelenou transformaci a pro vytvoření bezpečných cest do Evropy. Zároveň přispívá k omezení nelegální migrace. K 1. lednu 2021 legálně pracovalo v EU bezmála 24 milionů osob ze třetích zemí. Každoročně přicházejí do EU legálně dva až tři miliony státních příslušníků třetích zemí. Nelegálních vstupů je oproti tomu 125 000 až 200 000.

Po rozsáhlé veřejné konzultaci a v návaznosti na dvě usnesení Evropského parlamentu z roku 2021 byla Komise vyzvána k předložení souboru návrhů na **usnadnění legální migrace do EU**. Cílem tohoto balíčku je zlepšit legislativní a politický rámec EU v oblasti legální migrace, usnadnit přijímání pracovníků s různou úrovní dovedností, a mobilitu pracovníků ze třetích zemí, kteří jsou již v EU. Rovněž plánuje vytvoření celoevropské platformy tzv. „rezervoár talentů EU“ s cílem přilákat kvalifikované pracovníky ze třetích zemí. Soubor návrhů rovněž obsahuje konkrétní opatření, která usnadní lidem prchajícím před ruskou invazí na Ukrajině vstup na trh práce EU. Tato nová politika legální migrace je postavena na **třech pilířích**.

Legislativní pilíř:

V zájmu účinnějšího rámce pro legální způsoby migrace do EU navrhuje **Komise revizi směrnice o jednotném povolení a směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech**. Hlavním cílem je zefektivnit a urychlit příslušné postupy, posílit v rámci EU mobilitu státních příslušníků třetích zemí, kteří již v EU pobývají a pracují, podporovat další integraci a předcházet pracovnímu vykořisťování.

Operativní pilíř:

Komise navrhuje posílit operativní spolupráci na úrovni EU mezi členskými státy i s partnerskými zeměmi a navázat na koncept talentových partnerství z června 2021. Zajímavostí je vytvoření **první celoevropské platformy tzv. rezervoár talentů EU**, s cílem zvýšit atraktivitu EU pro státní příslušníky třetích zemí, a pomoci zaměstnavatelům nalézt pracovníky s potřebnou kvalifikací. V zájmu řešení naléhavé potřeby usnadnit nově příchozím z Ukrajiny přístup na trh práce navrhuje Komise pilotní iniciativu, která by měla začít fungovat do léta 2022.

Pilíř zaměřený na budoucnost

Komise zkoumá další možné způsoby legální migrace do EU ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Potenciál vidí Komise v politikách zaměřených na budoucnost ve třech oblastech: **péče, mládež a inovace**. Cílem bude přilákat kvalifikované a talentované pracovníky do odvětví, ve kterých existuje nedostatek a potřeba pracovních sil. /T. Kamal/

Zneužívání soudních sporů > Komise

Komise zveřejnila 27. dubna návrh obsahující text směrnice a doporučení, který je zaměřen proti fenoménu strategických šikanózních žalob (SLAPP), které nesledují legitimní cíl, ale jejich cílem je naopak poškodit morálku protistrany a vyčerpat její finanční prostředky (Strategic Lawsuits against Public Participation).

Návrh byl představen místopředsedkyní Komise Věrou Jourovou spolu s komisařem pro justici Didierem Reynderssem. Zvolený právní základ (čl. 81 odst. 2 Smlouvy o fungování EU) se týká (přeshraniční) justiční spolupráce v civilních věcech.

Návrh směrnice se zaměřuje na možnost **předčasného zastavení zjevně nedůvodného (civilního) soudního řízení**. V takové situaci bude důkazní břemeno na žalobci, aby prokázal, že věc není zjevně neopodstatněná. U žalob označených soudem za zjevně neopodstatněné ponese žalobce všechny náklady řízení, včetně nákladů na právní zástupce žalovaného.

Žalovaný bude mít právo požadovat a získat plnou náhradu za materiální i nemateriální škodu, soudy budou moci **ukládat odrazující sankce** těm, kdo takové případy předloží soudu, aby zabránily žalobcům v zahájení soudního řízení o zneužití práva.

Členské státy by měly také odmítnout uznání rozsudku pocházejícího ze země mimo EU proti osobě s bydlištěm v některém členském státě, pokud by bylo řízení shledáno podle práva členského státu zjevně neopodstatněné nebo zneužívající. Žalovaný bude také moci **žádat o náhradu škod a nákladů** v členském státě, kde má bydliště.

Doporučení navrhuje členským státům sladit svá pravidla s navrhovaným právem EU také pro vnitrostátní případy a ve všech řízeních, nejen v občanskoprávních věcech.

Doporučení rovněž vyzývá členské státy, aby v boji proti SLAPP přijaly řadu dalších opatření, jako je **školení a zvyšování povědomí**. Členské státy jsou také vyzývány, aby zrušily tresty odnětí svobody za trestný čin pomluvy. V takových případech by měly upřednostňovat použití správního nebo občanského řízení namísto trestního práva.

Návrh navazuje na Evropský akční plán pro demokracii z prosince 2020. V dalším kroku Komise plánuje předložit návrh týkající se svobody médií (Media Freedom Act) ve druhém nebo třetím čtvrtletí tohoto roku.

ČR zastává k iniciativě zaměřené proti fenoménu SLAPP žalob neutrální postoj, jelikož na základě rešerše se zdá, že v České republice se jedná spíše o výjimečný jev. Existuje pouze několik případů žalob, které naplňují znaky SLAPP žaloby, současně žádný z těchto případů neobsahuje přeshraniční prvek, a jedná se tak pouze o lokální právní spory. Česká republika tedy nevnímá tento problém jako nadnárodní a nevnímá potřebu, aby byla případná iniciativa zaměřená proti tomuto fenoménu zaměřena jako přeshraniční s přihlédnutím na zásadu subsidiarity, vyjádřenou v čl. 5 Smlouvy o Evropské unii.

/M. D. Ličková/

Dne 27. dubna schválila vláda Národní program reforem ČR (NPR) 2022. NPR je každoročně připravován v rámci tzv. evropského semestru, mechanismu koordinace hospodářských politik EU.

Popisuje reformy a investice, které vláda plánuje uskutečnit v nadcházejících přibližně 12 měsících. NPR rovněž informuje o pokroku v implementaci Národního plánu obnovy (NPO) a obsahuje i přehled opatření vlády v reakci na situaci na Ukrajině.

V rámci NPR jsou popsána opatření, která naplňují dlouhodobé národní i evropské priority. Dokument rovněž reflektuje aktuální situaci ve vztahu k válečnému konfliktu na Ukrajině (mj. formou kapitoly specificky zaměřené na tuto problematiku). V souladu s vodítky Komise je do NPR 2022 nově integrována **zpráva o pokroku**

v implementaci NPO, na základě kterého čerpá ČR prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost.

Stejně jako v minulých letech probíhala **příprava NPR velmi inkluzivně** se zapojením hospodářských a sociálních partnerů, zástupců samospráv a dalších relevantních aktérů, kteří měli možnost zúčastnit se kulatých stolů a připravovaný dokument připomínkovat.

Dalším krokem v rámci evropského semestru bude zveřejnění tzv. **jarního balíčku**, které Komise plánuje koncem května. Jarní balíček bude obsahovat analytické Zprávy o jednotlivých zemích (Country Reports), návrhy Doporučení Rady EU pro jednotlivé členské státy (Country Specific Recommendations) a další etablované dokumenty semestru. /T. Nalejvač/

Reforma Evropského parlamentu > Evropský parlament

Ve čtvrtek 18. dubna schválil Výbor pro ústavní záležitosti (AFCO) Evropského parlamentu sérii návrhů, které by měly, podle navrhovatelů, posílit demokracii v EU. Nejdůležitější návrh, jehož případné schválení Radou a Komisí by znamenalo největší změnu ve fungování EU, byl návrh na přiznání práva na legislativní iniciativu.

Na rozdíl od národních parlamentů v Evropě nemá Evropský parlament právo samostatně navrhnout legislativní návrhy. Podle Smluv má tohle právo jenom Komise.

Od přijetí Lisabonské smlouvy v roce 2009 má sice Evropský parlament více pravomocí, **právo na legislativní iniciativu** je dodnes kontroverzním tématem v rámci evropských institucí. Předsedkyně Komise před svým zvolením v roce 2019 slíbila, že se Komise bude vážně zabývat legislativním návrhům ze strany Evropského parlamentu, které by případně Evropský parlament přijal. Podle přijatého návrhu a poslanců ve výboru AFKO by bylo přiznání této iniciativy Evropskému parlamentu velký krok k větší legitimitě evropských institucí a zároveň by umožnilo větší interinstitucionální rovnováhu.

Návrh výboru dále počítá s tím, že by legislativní iniciativu si dělily instituce EU rovnoměrně. V praxi by to znamenalo, že by každá instituce EU měla vlastní oblast, ve kterých by mohla využít legislativní iniciativu.

Podle zprávy výboru AFKO, ve které se zrcadlí dlouhodobá pozice Evropského parlamentu, je nepřiznání této iniciativy dlouhodobě velký problém v rámci institucionální rovnováhy EU. Podle poslanců je Parlament dlouhodobě přehlížen Radou a Komisí, kteří nechtějí s Evropským parlamentem jednat o důležitých institucionálních reformách, které by posílily demokracii a bojovaly s vnímaným demokratickým deficitem u evropské veřejnosti.

Zpravodaj návrhu, Paulo Rangel (PT, EPP), uvedl, že si myslí, že nastal čas na institucionální reformu, která by dala více pravomocí Evropskému parlamentu. Podle něj by tato reforma více odpovídala aspiracím na vytvoření demokraticky legitimní EU. Zpráva se projedná na plenárním zasedání ve dnech 6. – 9. června. /J. Janek/

Schválené rámcové pozice > Rámcové pozice

Rámcová pozice k prováděcím nařízením k legislativě k nově **navrženým vlastním zdrojům EU** (vypracovalo Ministerstvo financí)

Rámcová pozice k nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření k **zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v orgánech, institucích a jiných subjektech Unie** (vypracoval Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost)

Rámcová pozice ke sdělení Komise **Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů** (vypracovalo Ministerstvo zemědělství)

Rámcová pozice k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 o opatřeních k **zajištění bezpečnosti dodávek plynu a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009 o podmínkách přístupu**

k plynárenským přepravním soustavám (vypracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Rámcová pozice ke sdělení Komise Radě: **Pokyny v oblasti fiskální politiky pro rok 2023** (vypracovalo Ministerstvo financí)

Rámcová pozice k **Obrannému balíčku – příspěvek k oblasti kritických technologií** (vypracovalo Ministerstvo obrany)

Rámcová pozice k návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o zeměpisných označeních **Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů**, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/787 a zrušuje nařízení (EU) č. 1151/2012 (vypracovalo Ministerstvo zemědělství)

Rámcová pozice k nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139, pokud jde o hospodářské činnosti v některých odvětvích energetiky, a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, **pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi – tzv. komplementární delegovaný akt v taxonomii** (vypracovalo Ministerstvo průmyslu obchodu)

Rámcová pozice ke sdělení Evropské komise **Zabezpečení dodávek a přijatelné ceny energie: možnost okamžitých opatření a příprava na příští zimu** (vypracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Program evropských institucí od 3. do 9. května > Informace

Plenární zasedání Evropského parlamentu, 2. až 5. května

Parlament se během plenárního zasedání 2. až 5. května zaměří na to, jak válka na Ukrajině ovlivňuje EU a jak chránit ženy prchající ze země.

Videokonference Eurokupiny, 3. května

Eurokupina bude dne 3. května jednat v inkluzivním formátu prostřednictvím videokonference, přičemž tématem jednání bude návrh pracovního plánu pro bankovní unii.

Neformální zasedání ministrů hospodářství a financí, 3. května

Ministři se při jednání zaměří na hospodářské oživení v Evropě (Nástroj pro oživení a odolnost). Vymění si názory na prováděcí rozhodnutí Rady o schválení národních plánů pro oživení a odolnost Bulharska a Švédska.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 471, týden od 25. dubna až 1. května 2022 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: David Březina* Kontakt: newsletter@vlada.cz